

AZ ANYAGOT GYŰJTÖTTÉK

- Ácsmán Mária 103
 Agg Gábor 104
 Albeck Gyuláné 186
 Ambrus Angéla 238
 Bajzik Lászlóné 89
 Bakó Imre 87
 Balás Béla 153
 Balázs Sándor 185
 Balikó József 235, 239
 Bálint József 209, 218, 224
 Balogh Piroska 192
 Balog Zsuzsa 216
 Bánhídi Ferenc 202
 Bányai Árpád 159
 Baranyai Pál 187
 Bedő Imréné 177
 Beke Irma 252
 Béli József 254, 255, 257, 258
 Belső Franciska 195
 Belső Pálné 183
 Benkes János 232, 234
 Bérces György 184
 Berkí Gergely 31
 Bezák Gáspárné 110
 Boda János 101
 Bognár Irén 101
 Bognár Jolán 249
 Bótai Rudolf 168, 171
 Böcskei Géza 207, 210, 216, 217,
 221, 222, 225
 Bősze József 5
 Budai Imréné 202
 Czémán Magdolna 98
 Czigány Endre 179, 180
 Czoma László 21
 Csay Éva 84
 Cser József 16
 Csicsor János 144
 Csizmadia Mária 205
 Csordás János 219, 229
 Csordás Mária 199
 Csullag Lajos 95
 Décsy Tibor 25
 Dr. Degré Alajos 8, 66
 Deli Béláné 185
 Dervalits András 226
 Doba Gyula 15, 24, 55
 Dobos Istvánné 191
 Drávecz Gyuláné 182
 Egyházi József 178
 Elmont Gergely 82
 Endrődy Boldizsár 116
 Farkas Ödönné 205
 Felk László 240, 241, 242
 Ferencz Kálmán 28
 Ferencz Gyula 123
 Fuchs Márton 194
 Füleki Zoltán 117
 Fülöp István 3, 7, 9, 18, 20, 22,
 26, 29, 30, 36, 37, 38, 41, 43, 48,
 50, 51, 56, 63, 65, 69, 70, 71, 78,
 81, 85, 100, 103, 106, 109, 111,
 132, 150, 151, 152, 162, 166, 172
 Gedeon Ferenc 54
 Gerencsér Lajos 125, 127, 173
 Gerencsér László 124
 Grédcics Gyula 173
 Gyenge Endre 58
 Györe Erzsébet 23
 Harmath Árpád 197
 Hóbor Sándorné 202
 Hontváry Gyula 79
 Hortobágyi Gyuláné 96
 Horváth Béla 114
 Horváth Béla 197
 Horváth Imre 120
 Horváth István 88
 Horváth Jánosné 75
 Horváth József 178
 Horváth Károly 138
 Horváth Magdolna 230
 Horváth Mária 200
 Horváth Margit 233
 Horváth Rózsa 216
 Horváth Tibor 6
 Illés Károly 93
 Iván Mária 202
 Jagadics István 39, 46, 47, 53, 74,
 77
 Jakabfi László 231
 Janzsó József 208, 211
 Jári Ferenc 163
 Kamasz János 250
 Kárpáti István 201
 Kator Béla 230, 238
 Kator Béláné 230, 238
 Keszei Sándor 202
 Keszei Sándorné 202
 Kiglics Sándor 98
 Kisfaludy Lászlóné 202
 Kisgyura Jánosné 236
 Kiss József 253, 256, 259, 260
 Kiss Lászlóné 202
 Kocsmáros István 192
 Kodela István 181
 Koltay József 183
 Konkoly Józsefné 190
 Kovács Antal 40
 Kovács György 202
 Kovács Lajos 108
 Kovács Miklós 107
 Könczöl Krisztina 228
 Kövesdi Tibor 191
 Lakos Zoltán 196
 Lányi Erzsébet 44, 45, 52, 57, 60,
 61, 67
 Laskay Ferencné 247
 László Zoltánné 187
 Leitner Etelka 202
 Lukács István 94
 Lukács Lajos 204
 Magdics Nándorné 14
 Máramarosi Mária 98
 Maróti József 113
 Marton Endre 104
 Mátyás Kálmán 1, 2
 Megyer Anna 190
 Méhes József 211
 Merics István 11
 Mészáros Ferenc 80
 Miklós József 33, 34
 Molnár Béla 184
 Molnár Ferencné 185
 Molnár József 164
 Nagy Béláné 188
 Nagy Emil 181
 Nagy József 13
 Nagy Lajos 10, 17
 Nagy Rozália 244, 245, 246, 250
 Nagy Tibor 90
 Nagy Tiborné 247
 Nemes Sándorné 223
 Németh Béla 118
 Németh István 135, 175
 Nemetz Ferencné 200
 Paget Kolos Ottó 189
 Pais Sándor 59, 62, 72
 Palágyi Ödön 119
 Pammer Jenő 165
 Papp Rózsa 216
 Pék Józsefné 91
 Pers Ágoston 83
 Dr. Pesthy Pál 87
 Pető Mária 86
 Prückler Rudolfné 199
 Rátky Iván 4
 Rédei Miklós 35
 Rozmán Zoltán 122, 126, 128, 129
 Sabján Imre 99
 Sáfár Elvira 179
 Sági Józsefné 114
 Schneider Erzsébet 202
 Sebők József 202
 Simon János 245
 Simon Zsigmondné 112
 Solthy Jenő 202
 Soós Géza 33, 34
 Soós Margit 216
 Sóstai Ilona 115
 Sümeghy Jenő 205
 Szabó Gyula 143
 Szakács Károly 183
 Szakony Miklós 176
 Szalai Árpád 252
 Szalai Károly 27
 Szalai Nándor 73, 76

Szenecsár Irén 104	Tátrai Lajosné 205	Vámosi Pirooska 247
Dr. Szentmihályi Imre 12	Teke Irma 228, 248, 249, 251, 252	Varga János 237, 243
Szerdahelyi Vilmos 97	Teperics Katalin 244	Varga Mária 198
Szúnyogh Jenő 205	Tompa Gyula 161	Vargha Ildikó 247
Szűcs Ilona 90	Tóth Ferenc 178	Vaska Miklós 138
Tánczos Frigyes 167, 169, 174	Tóth Gyuláné 220	Vass Béla 98
Tantalics Béla 130, 131, 137, 145, 147, 148, 149, 156, 157, 158, 160, 170	Tóth I. Viola 227, 233	Végyvári Albert 119
Tantalics József 121, 133, 134, 136, 139, 140, 141, 142, 154	Tóth Károlyné 49	Vértényi Jenő 42
Tarabi Judit 227	Tóth Lászlóné 19	Víg Gizella 251
Tarnai Zoltán 193	Tömbölyi Zsigmond 32, 64	Virágh Béla 145, 146
Tarr Erzsébet 102	Tüske Tibor 186	Vlasics József 203
Tatár Jenő 97	Újvári István 212, 213, 214, 215	Vörös Mária 229
	Úzsoki Klára 206	Zsibrik Sándorné 68
	Úst Vilmos 248	Zsohár Józsefné 202.
	Vágó Gyula 208	

BEVEZETŐ

1. Előzmények. A gyűjtés kérdőíve

1961-ben vetették fel a Zala megyei néprajzkutatók a megye földrajzi nevei összegyűjtésének tervét. A gondolatot szívesen fogadta dr. Hadnagy László, akkori megyei tanácselnök-helyettes, későbbi művelődésügyi miniszter-helyettes. Hadnagy Lászlónak a megyéből történt távozása után Kiss Gyula megyei tanácselnök-helyettes tette magáévá az ügyet. Az előkészítő megbeszélések során még nem alakult ki a gyűjtésnek pontos tudományos terve és a megvalósítás módja sem.

A megyei tanács művelődésügyi osztálya éppen ezért 1962 májusának végén értekezletet tartott Zalaegerszegen. Erre meghívta a megye szakembereit, néprajzos muzeológusait, levéltárosát, a néprajzi és nyelvjárási kérdések iránt érdeklődő pedagógusait, más önkéntes gyűjtőket, a magyar szakos szakfelügyelőket és dr. Végh Józsefet, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének tudományos munkatársát.

Az értekezleten dr. Szentmihályi Imre zalaegerszegi múzeumigazgató ismertette azt a tervet, amelyet dr. Barabás Jenő néprajzkutató, egyetemi docens készített. E terv lényege a következő volt. A gyűjtők ne csak a földrajzi neveket jegyezzék fel, hanem a nevekhez fűződő folklór anyagot, továbbá a településekre vonatkozó népi hagyományokat, s érdeklődjenek az iránt is, hogy találtak-e az egyes községekben régészeti leleteket. E kétségekívül értékes gyűjtőtervnek volt azonban néhány hiányossága. A tervezet készítője úgy gondolta, hogy a gyűjtőknek nem kell bejárniuk a határt, elég, ha a tanácsházára behívják a mezőőröket és a határt jól ismerő többi adatközölőket, majd íróasztal mellett írják fel a neveket. A másik fogyatékos-sága az volt a tervnek, hogy a neveknek hangtani pontosságú feljegyzésére egyáltalán nem törekedett, enélkül pedig a gyűjtést nyelvészeti kutatásokra nem lehet sikerrel teljes értékű anyagként felhasználni. Nem kívánta meg a tervezet azt sem, hogy térképezzék is a gyűjtők a neveket.

A másik elgondolást dr. Ördög Ferenc nagykanizsai gimnáziumi tanár és dr. Végh József képviselte. Eszerint a nevek összegyűjtésé-

ben lehetőleg teljességre kell törekednünk, ezért a határ bejárása elengedhetetlen, anélkül a múlt századi, a Pesty Frigyes által irányított és az egész országra kiterjedt gyűjtést ismételnénk meg jobb formában (63 kötetre kiterjedő kéziratok anyaga a Széchényi Könyvtárban megtalálható). A nevek teljességén azt értjük, hogy nemcsak az érdekesnek, mutatósnak látszó neveket kell felírunk, hanem minden út, kút, utca, telek, földrajzi tereptárgy stb. nevét is, még ha ezek a tulajdonosuktól kapták is mai nevüket; nem szabad megelégednünk továbbá csupán a nagy határrészeket jelölő nevek örökítésével, hanem a kisebb dombok, lapok, tavak, tókák, tócsák neveit is fel kell írunk, ha van az illető földrajzi pontnak neve. A másik követelmény a nevek kiejtészzerű feljegyzése volt. Ha a gyűjtő nem kapja azt az utasítást, hogy mindent a kiejtés szerint igyekezzék felírni, könnyen előfordulhat, hogy maga alkotja meg a népi nevek köznyelvi megfelelőit, és tévesen szerkeszt soha meg nem levő nevet, vagy egyszerűen átveszi a kataszteri térképen szereplő neveket, amelyekről tudjuk, hogy a térképet készítő (sokszor német) mérnök vagy az akkori községi jegyző nem mindig a használatban közkeletű nevet írta fel, sokszor torzított, vagy rosszul szerkesztette meg a nevet. A hangtani pontosságot illetően azonban kezdettől fogva a legkisebb kívánalmaink voltak: jelöljék a gyűjtők a zárt *ë* hangot, a kiejtésnek megfelelően írják fel az *l* és *j* hangokat, (tehát ne használják a köznyelvi helyesírás *ly* betűjét), jelöljék a magánhangzók hosszúságát és rövidségét, esetleg a mássalhangzók hasonulását. A hangtani finomságok (diftongusok, a hangok zártabb, nyíltabb ejtése) jelölésére jobb, ha nem vállalkoznak a hangtani ismeretekkel és gyűjtési tapasztalattal nem rendelkező munkatársak.

Az értekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy a gyűjtésnek olyannak kell lennie, hogy azt minden szaktudomány felhasználhassa. Így elfogadta az Ördög és Végh képviselte elfogást. Egyben megbízta Ördög Ferencet, hogy az ő összeállította kérdőívbe dolgozza be a Barabás Jenő kívánta néprajzi szempontokat is.

Németh József művelődésügyi osztályve-

zető-helyettes, az értekezlet elnöke közölte, hogy a megyei tanács végrehajtó bizottsága a gyűjtés vezetésével dr. Ördög Ferencet bízta meg, a tudományos irányításra pedig Végh Józsefet kérte fel.

A következő feladat a járási szervezők megbízása volt, akik a gyűjtésre alkalmas munkatársakat kiválasztják, velük a gyűjtés tudományos és gyakorlati kérdéseit megbeszélik. A lenti járás szervezője Tantalics Béla szakfelügyelő, a letenyei Fekete Imre járási tanácselnök-helyettes, a nagykanizsai Nagy János szakfelügyelő, a zalaegerszegi Fülöp István tanár, a zalaszentgróti Regős Györgyné szakfelügyelő lett.

A későbbiek folyamán kiderült, hogy az előkészítő megbeszéléseket két-három hónappal korábban kellett volna megkezdeni. Június elején, a tanév végén nehéz volt már a gyűjtésre alkalmas munkatársakat megtalálni. Viszonylag nehezebb volt a szervezés kérdésének megoldása a zalaegerszegi járásban. Itt többen is próbálkoztak, végül is Fülöp István oldotta meg a feladatot. A késői indulás miatt a nyár folyamán csak kevesen végezték el a gyűjtést. Zömükben az őszi folyamán. A nem szerencsés kezdés ellenére 1962-ben a megye 173 községéből és Nagykanizsa városából érkezett be a gyűjtés, 1963-ra csak 85 község és Zalaegerszeg névanyagának összegyűjtése maradt. Így 1962 vé-

gén fel lehetett használni a megye által nagylelkűen megajánlott alapot. A gyűjtők községenként általában 100—150 Ft-ot kaptak a megyétől. Munkájukat tehát nem ellenszolgáltatás nélkül végezték. De a megye által megszavazott keret nem volt elegendő ahhoz, hogy a gyűjtésre fordított munkát teljes egészében megfizessük. Így a gyűjtők jórészt társadalmi munkában végezték el feladatukat (A gyűjtésben segédkező gimnazisták munkájukért pénzjutalmat nem kaptak). Az 1963. évben végzett gyűjtéseket is a fenti módon jutalmazta a megye.

Kezdetől fogva azzal kellett számolnunk, hogy a gyűjtést olyan pedagógusok, közép- és általános iskolai tanárok s más falusi értelmiségiek végzik el, akiknek nincsenek alapos nyelvtudásai, néprajzi ismereteik, gyűjtőtapasztalatuk se igen van, s életükben először végeznek ilyen munkát. Eszerint kellett elkészíteni a kérdőíveket és az útmutatót.

A kérdőív elkészítésekor dr. Ördög Ferenc felhasználta Papp László cikkét („A tulajdonnevek gyűjtése”: A nyelvjárási és a néprajzi gyűjtés összekapcsolása. Útmutató füzetek a néprajzi adatgyűjtéshez. Szerkeszti: Morvay Péter. Bp., 1960.), de figyelembe vette Végh József és Barabás Jenő tanácsait is.

Két kérdőív készült el, egyik a belterületre, másik a külterületre.

A két kérdőív a következő:

I. sz. kérdőív

TELEPÜLÉS- ÉS UTCANEVEK, TEREK, KÖZÖK, FALURÉSZEK

nevei

A gyűjtés helye: Az adatközlők neve, életkora:
 A gyűjtés ideje:
 A gyűjtő neve, fogl.:

1. Az utcanev sorszáma	2. Mai hivatalos neve	3. Az utca stb. neve a nép nyelvében. (Meg kell jegyezni, ha a hivatalos nevet nem vagy ritkán használják.)
Fűződik-e az utca, tér, köz, falurész, falu stb. elnevezéséhez valamilyen esemény, történet, dal, szólás, babona stb., valamint névmagyarázat? Ha igen, akkor írjuk ide, hogy mi.		Találtak-e régészeti leleteket (régii cserepeket, sírokat, munkaeszközöket stb.)?

DŰLŐK, HATÁRRÉSZEK

nevei

A gyűjtés helye: Az adatközlők neve, életkora:
 A gyűjtés ideje:
 A gyűjtő neve, fogl.:

1. A dűlőnév sorszáma	2. Hivatalos (kataszteri) neve	3. Népi neve (nevei)	4. A dűlő domborzata (sík, domb, vízmosás stb.)
5. Művelési ág. Mi borítja (erdő, szántó stb.)?	6. Fűződik-e a határrészhez, dűlőhöz valamilyen esemény, történet, dal, szólás, babona, dűlőnév-magyarázat stb.? Ha igen, akkor írjuk ide, hogy mi.		7. Találtak-e régészeti leleteket (régí cserepek, sírokat, munkaeszközöket stb.)?

Egy ilyen kérdőívre öt név fér rá a fejléccel együtt. A nyomtatott kérdőíven kívül a gyűjtő megkapta a sokszorosított Útmutatót is. Ennek főbb pontjait az alábbiakban ismertetjük.

Mit értünk földrajzi neveken?

A falun belül: az utcák, terek, közök, falurészek, patakok, hidak, kutak, névvel jelölt házak (pl. pásztorház, Varga-ház), gödrök, keresztetek, kertek, temetők stb. neveit;

a falu határában: a dűlők, dűlőn belüli kisebb területek, szőlőhegyek, dombok, völgyek, árkok, horhosok, patakok, folyók, kutak, források, mocsarak; az erdőn belül: erdőrészek, vágások, erdősházak, irtások, vadaskertek, tavak, rétek, gödrök stb. neveit.

Az I. számú kérdőívhez kapcsolódó tájékoztató a következő volt:

1. Készítsünk térkép vázlatot a község bel-

területéről, ha nincs a tanácsnál. Ha van, másoljuk le. A méretarány nem fontos. Fel kell tüntetni a térkép vázlaton az észak-dél irányt, az utcákat, tereket, közöket, valamint a középületeket és közkutakat.

2. A térkép vázlat szélére írjuk rá az utcák, terek stb. hivatalos neveit, és sorszámozzuk azokat. Ezek a számok a vázlat megfelelő helyére is rákerülnek. A hivatalos névvel el nem látott közök, hidak, falurészek stb. nevei folytatólagos sorszámot kapjanak.

3. Minden egység — így minden utca, tér vagy tulajdonnévvel jelölt építmény — egy szám alá kerül, ha történetesen több neve van is ugyanannak az egységnek.

4. A gyűjtést úgy végezzük, hogy a falut és a határt bejárjuk a községi megbízott, mezőőr (hivatalsegéd) kíséretével.

5. Amennyiben csak népi neve van valamely hídnak, köznek stb., akkor a hivatalos név rovatát: a 2-est vízszintes vonallal húzzuk ki, de

azért mind a térképvázlaton, mind pedig a kérdőíven kapjon sorszámot, jelöljük be a helyét. A 2. számú kérdőív a falu külterületére vonatkozik.

A gyűjtőknek az Útmutató még a következő tájékoztatást adta:

A) A községi tanácsnál végzendő munka

1. Minden községben van kataszteri térkép. A mellékelt áttetsző másolópapírt (pauszpapírt) helyezük a térképre, és pontosan másoljuk le, vagy a nagy kataszteri térképről készítsünk magunknak kicsinyített vázlatot. Erre kék tintával írjuk rá a kataszteri nevek sorszámait, a vázlat oldalára vagy aljára pedig a térkép oldalán levő hivatalos dülőneveket a sorszámokkal együtt.

2. A község jelenlegi közigazgatási határát vegyük alapul.

B) A falu határában, illetőleg a faluban végzendő munka

1. A térképvázlatot és a kérdőíveket magunkhoz véve járjuk be a mezőőrrel (csőszszel) az egész határt, és ne csak a nagy tájegységek nevét kérdezzük meg, hanem minden út, dülőt, kút, halom stb. népi nevét. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a legkisebb pontok nevét, valamint a személynemekhez kötött elnevezéseket sem. Tehát például *Varga-kut*, *Sózs-bőrü*, *Örzse néni kérésztje* stb.

2. A kérdőív 3. rovatába a nevet fonetikusán, a kiejtésnek megfelelően írjuk. A hivatalos névvel el nem látott dülők, utak, kutak stb. helyét a térképvázlaton ceruzával számozzuk meg, a kérdőív 2. rovatát pedig vízszintes vonallal húzzuk ki. A határrészek neve után tüntessük fel, hogy határrésznév.

3. Ha a mezőőr (csősz) nem abban a községben született, ahol a gyűjtést végezzük, akkor a helyi tanács segítségével egy ott született emberrel járjuk végig a határt. A határ bejárása nélkül a munkát becsületesen elvégezni nem lehet.

4. Mindezek után most már bent a faluban még egyszer kérdezzük végig a kérdéseket legalább két ott született embertől, akiknek többfelé volt földjük a határban, hogy munkánk alapos legyen.

5. Itt is érvényes az, amit az utcanevekkel kapcsolatban mondtunk, hogy minden dülő, egyedül álló ház, volt malom stb. egy sorszám alá kerüljön, ha történetesen több neve is van a nép nyelvében.

Felhívtuk a figyelmet arra is, hogy a gyűjtők saját megfigyeléseiket, észrevételeiket külön lapon rögzítsék, nehogy összekeveredjenek

az adatközlők által mondottakkal. E külön lapra került még az is, hogy mit tudnak a falu nevééről és korábbi helyéről a falusiak, valamint a község kiejtés szerinti népi neve, annak *hol?*, *honnan?*, *hová?* kérdésre felelő határozóragos alakjai.

Mivel arra számítunk, hogy Zala megye példáját más megyék is követik, elmondjuk, hogy a kérdőívek elkészítésében milyen változtatást javasolnánk. Ezekre a kisebb fogyatékoságokra munka közben jöttünk rá. Hasznosabb volna a kérdőív, ha a bel- és külterület fejlécében a földrajzi név kategóriája részletesebb volna. Tehát az 1. számú kérdőív esetében: Település- és utcanevek, terek, közök, falurészek, a falun belüli névvel jelölt patakok, hidak, kutak, házak (pl. *Varga-ház*), keresztek stb. nevei. A 2. számú kérdőív fejléce pedig különösen szűkszávu. Nyilván több nevet feljegyeztek volna gyűjtőink, ha a kérdőíven látják, hogy nemcsak a dülőneveket, határrészneveket (ez utóbbiból a Dunántúlon meglehetősen kevés van) kell begyűjteni, hanem a dülőrészneveket, dombok, völgyek, árkok, gödrök, horhosok, patakok, folyók, források, kutak, mocsarak, keresztek, egyedül álló házak, majorok, erdőrészek, vágások, álék, erdősházak, irtások, névvel jelölt fák stb. neveit is. Természetesen nem gondolunk itt minden lehetséges felsorolására, de meggyőződésünk, hogy minél több földrajzi, domborzati formát említünk, a gyűjtőnek annál könnyebb dolga lesz. E felsorolás megvan a sokszorosított útmutatóban. De jobb lett volna, ha rajta volna a kérdőíven is.

Mindkét kérdőíven tanácsosabb a név sorszáma után a népi nevet felvetetni, és csak ezután szerepelne a hivatalos név. Gyűjtőink egy része ugyanis nagyobb jelentőséget tulajdonított a hivatalos és a kataszteri térképen levő neveknek, mint a népi neveknek, noha célunk elsősorban nem a hivatalos és a kataszteri térképen levő nevek begyűjtése volt (ezt sokkal egyszerűbben, gyorsabban összegyűjthettük volna a megyei kataszteri hivatalban), hanem a népi nevéké. A sorrend megváltoztatásával mintegy jelezniük, hogy nem a hivatalos nevek a fontosabbak. Különben is csak a határrészeknek, dülőknek van hivatalos nevük. A 2. számú kérdőíven a „hivatalos (kataszteri) neve” rovatot helyesebb lett volna így fogalmazni: „Hivatalos (kataszteri) neve, ha van”.

Az a tervünk, hogy a gyűjtőket egynapos tanfolyamra behívjuk, nem valósult meg. Helyette a járási szervezők egyénenként beszélték meg a kérdéseket a munkára vállalkozókkal. Kezdetől fogva hangsúlyoztuk a hangjelölés fontosságát. Sajnos, e téren az első gyűjtések eléggé hiányosak voltak. Nem emeltük ki eléggé viszont az útmutatókban és személyes tanácsainkban, hogy a gyűjtő lehetőleg minél több nevet gyűjtsön össze, lokalizálja a neveket,

ügyeljen arra, hogy egy-egy földrajzi pont minden nevét, tehát a névszinonimákat is jegyezze fel. Hiba volt az is, hogy nem adtunk a gyűjtő kezébe egy pár kitöltött kérdőívet, hogy látta volna, hogyan kell azt kitölteni.

Legnagyobb mulasztásunk oka tájékozatlanságunk volt. Nem tudtuk, hogy az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal megyei központjában megkaphatjuk a kataszteri térképek összevont 1 : 10 000-es méretű átnézeti térképét. Így arra kértük a gyűjtőket, hogy maguk készítsenek vázlatot a községben levő összesítő térképlapok alapján. Ezzel nemcsak a gyűjtő munkáját nehezítettük meg, hanem az ellenőrzőket és a közzetevőket is. A gyűjtők vázlatai többnyire pontatlanok voltak, különösen, ha nem másolták le az egyes községi tanácsoknál meglévő 10 000-es átnézeti vázlatokat. Egyik-másik gyűjtő vázlatra olyan kicsi volt, hogy a nagyjából való tájékozódást is megnehezítette, nem is szólva arról, hogy a helyszíni ellenőrzéskor és a szerkesztéskor milyen többletmunkát jelentett a közzetevőknek. Ezért a jövőben a legelső feladat a 10 000-es térképeknek két példányban, fénymásolatban való elkészítése. Egyik példány a gyűjtőé, a másikat a kiadás számára kell félretenni.

Ezeket az előre elkészített fénymásolatokat a gyűjtés vezetőjének át kell néznie, a község-határokat a legutóbbi megjelent megyei térkép község-határaival össze kell vetnie, és az esetleges határeltolásokat a fénymásolatokon ki kell igazítani. A kiigazítás alapja a megyei térkép és az a helységnévtár legyen, amelynek alapján a megyei térkép készült. A kataszteri térképek összesítő szelvényeire még nem minden esetben kerültek fel ugyanis az új felmérések adatai.

A fénymásolatokon a község utcahálózata nincs feltüntetve, a belterület határvonala azonban igen. Ezt előre ki kell húzni szaggatott vo-

nallal, és az útmutatóban jelezniük kell a gyűjtőnek, hogy az utcahálózatot két párhuzamos vonallal rajzolja be a vázlatba, ha belefér. Ha nem, akkor nagyobb papírra rajzolja le, de a belterület vonalát tartsa meg a vázlatán, nehogy fedések legyenek. Ugyanis a belterületben is lehetnek dűlőnevek, kertek, rétek, gyümölcsösök stb. nevei.

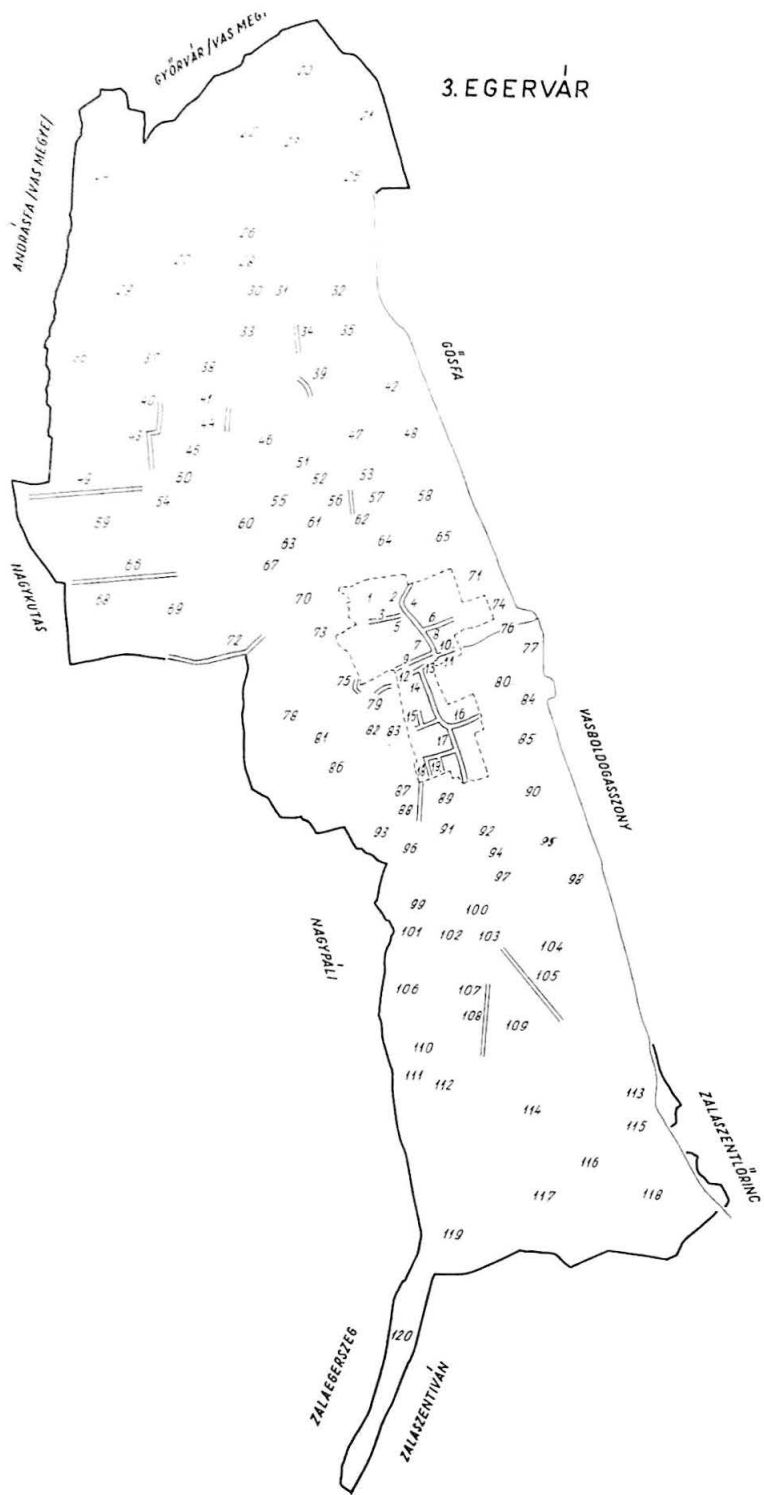
A gyűjtők névre szóló megbízólevelet kaptak a megyei tanács végrehajtó bizottságától, amelyben az elnökhelyettes felszólítja a községi tanácsok végrehajtó bizottságának vezetőit, hogy mindennemű támogatást adjanak meg a gyűjtőnek, beleértve a község térképének a rendelkezésre bocsátását is.

Legtöbb községben valamelyik helybeli pedagógus végezte el a gyűjtést. De a pedagógusokon kívül részt vettek a gyűjtésben tanácsítók, agronómusok, lelkészek és más önkéntes gyűjtők is. Szerencsés helyzetben volt az, aki a szülőfalujában működik mint tanár, tanító, tanácsítók, agronómus, ebben az esetben ugyanis jó terepismerettel, névismerettel rendelkezett. Volt olyan munkatársunk is, aki több községet vállalt. Ezek közül is kiemelkedik Fülöp István általános iskolai tanár, aki 38 községben gyűjtött. Ki kell emelnünk a zalaegerszegi Szakszervezetek Művelődési Háza Honismereti Szakkörét is, amelynek a tagjai, szintén Fülöp István tanár vezetésével, számos községben végezték el a gyűjtést. — Tantalics Béla szervezőmunkája mellett 13 községet, Tantalics József 9 községet, Böcskei Géza 7 községet vállalt. Említést kell tennünk Balikó Józsefről, Béli Józsefről, dr. Degré Alajosról, Grédics Gyuláról, Horváth Istvánról, Mészáros Ferencről, Pais Sándorról, dr. Szentmihályi Imréről és Varga Jánosról, akiknek a gyűjtése minden kívánalmat kielégített. Nekik ezúton is kifejezzük köszönetünket.

2. A gyűjtött anyag átnézése. Ellenőrzés a terepen

1962 végén, mielőtt a megye a gyűjtőknek járó tiszteletdíjat kifizette, minden gyűjtést átnézték az ellenőrzők: Markó Imre okl. középiskolai tanár, pülskefői róm. kat. plébános, Ördög Ferenc, Ördög Ferencné gimn. tanárok és Kerecsényi Edit muzeológus. Ellenőrzésük a névanyag mennyiségére, a hangjelölésre, a nevek lokalizálására, a térkép-vázlatokra terjedt ki. Már ekkor kiderült, hogy a gyűjtött anyag nem egyenlő értékű. A jó gyűjtések mellett akadtak felszínesek is, amelyek csak a nagy határegységek nevét írták fel. Ezeket a tapasztalatokat Kiss Gyula megyei tanácselnök-helyettes elnöklétével, Németh József megyei művelődési osztályvezető-helyettes, Kerecsényi Edit, Markó Imre, Ördög Ferenc, Papp László és Végh Jó-

zsef vitatta meg 1962 novemberében. Láttuk, hogy a gyűjtések akkori formájukban nem voltak kielégítőek, hogy így az anyagot nem lehet közzétenni. Az az elhatározás született tehát, hogy az ellenőrzők behatóan vizsgálják meg a gyűjtéseket, utána az anyagot a gyűjtőnek küldjék vissza, hogy a hibákat javítsa ki, a mulasztásokat pótolja. A gyűjtéseknek a tüzetes felülvizsgálása hasznos volt. De az anyagnak a gyűjtőkhöz való visszaküldése nem hozta meg a kívánt eredményt. A nevek száma nemigen gyarapodott, a hangjelölés bizonytalanságait sem tüntették el. Ekkor javasoltuk a megyei vezetőségnek, hogy néhány képzett és jó hallású kutató a helyszínen ellenőrizze a fontosabb kérdéseket. Az ellenőrző igyekezzék a nevek számát

3. EGERVÁR

Egervár, Egerváron, Egervárru, Egervárra.
— Lakhégy, Lakhégyen, Lakhégyrű, Lakhégyre.
— T: 3288, L: 1875.

1. Lakhégy Fr. Egykor önálló község volt.
2. Uj-hégy Fr 3. Csapás [Arany János utca] U
4. Főső-kut K 5. Fő ucca [Petőfi Sándor utca]
U 6. [Rákóczi Ferenc utca] U 7. Kis-hégy Fr
8. Sárika-kut K 9. Föszer : Csapás [Dózsa
György utca] U 10. Sarok [Rét utca] U 11.
Kerek-tó Mocsár 12. Temető ucca [Temető ut-
ca] U 13. Dénésfa Fr 14. Aszér : Fő ucca [Józ-
sef Attila utca] U 15. Uj-telep [Ady Endre ut-
ca] U 16. Vár ut U 17. Fő ucca [Lenin utca]
U 18. Uj-telep [Szabadság utca] U 19. Uj-te-
lep [Béke utca] U

20. Pusztaji-düllő Ds, sz. Régen major volt.
21. Fekete-berék S, r, sz 22. Borsozs-berék
[Borsos berek] S, Ds, sz 23. Úrge-domb Ds, sz
24. Bókus Ds, sz 25. Zámbo-rét [Zámbo] S, r
26. Haraszi-düllő Ds, sz 27. Pörgő-ritka [~]
Ds, szó, gy, ka 28. Rakottyás [~] Ds, sz 29.
Dökkert : Dökkut : Döktemető Ds, bo 30. Re-
mész G, ak, bo 31. Káponaji-árok Á 32. Ko-
pemaji-düllő : Kutyori-düllő Ds, sz 33. Uj-
-hégy eleji [Új hegy eleje] Ds, szó, gy, ka, sz 34.
Konkó-horgos Ho 35. Magyarósi-düllő [Magya-
rósi dülő] Ds, sz 36. Uritás [Új irtások] Ds, sz
37. Erdeji-düllő Ds, sz, e 38. Cser-kut K 39.
Magyarósi-horgos Ho 40. Cser-kuti-düllő [Cser-
kuti dülő] Ds, sz, gy 41. Csuszkoraji-kut K 42.
Pocskosi-kut K 43. Cser-kuti-ut U 44. Csusz-
kora-horgos Ho 45. Kovácsházi-düllő [Kovács-
házi dülő] Ds, sz 46. Cse-Jistog-domb D, szó,
gy, ka. Cseh István nevű egykori tulajdonosáról.
47. Magyarósi-árok A 48. Pocskos S, r 49.
Andrásfaji-ut U 50. Tüskész-domb : Homokos
Ds, sz 51. Bakos-kert Ds, gy 52. Csapás Ds,
le 53. Fitos-kérészt Ke 54. Közbirtokossági-er-
dő Ds, e 55. Örek-hégy [Öreghegy] Ds, szó, gy,
ka 56. Kutyori-horgos Ho 57. Fonnyat-kérészt
Ke. Fonnyadt nevű családról. 58. Rétek [~] S,
r, sz 59. Nat-tó [Nagytó] Ds, sz 60. Farkasz-
verem De, e 61. Páli-domb Ds, sz 62. Gyalog-
-uti-düllő Ds, sz 63. Kutyor D, ak 64. Páli
domb [~] Ds, sz 65. Csordás-kert S, r, sz 66.

Bébici-ut U 67. Tik-hégy D, szó, gy, ka 68.
Bébici-düllő Ds, sz 69. Kalamár-kut [Kutasi
csapás mellék] Ds, sz, e 70. Kis-hégy [Kis hegy]
Ds, sz, gy 71. Cseteház Ds, sz, r 72. Kalamár-
-kuti-ut : Kutasi-ut U 73. Kullancsi-düllő Ds,
szó, gy, sz 74. Kis-mező [Kis mező] Ds, sz, r
75. Nyíresi-horgos Ho 76. Mél-sánc : Mél-
-árok : Határ-sánc Á 77. Sárviz [~] P 78. Dē-
-rék-hégy [Derékhegy] Ds, szó, gy, ka 79. Te-
-mető-horgos Ho 80. Kamond : Csikó-kollát
[Kamondi] S, sz, r 81. Gugyor Ds, szó, gy, ka,
sz 82. Temetői düllő [Temetői] S, sz, l 83.
Kis-Pista-szobor Szo. Kis Istvánról. 84. Vár.
Ma is épségben lévő vár. 85. Sinkó S, r, sz 86.
Zubor-kérészt Ke 87. Ébédli-horgos Ho 88.
Pap-horgos Ha 89. Éty-hódak S, sz 90. Ka-
-nászházi-düllő [Kanászházi] S, sz 91. Falu alla
[Falualja] S, sz 92. Főső-rét S, r 93. Templom
eleji [Templom eleje] Ds, sz, gy, ka 94. Rét-
fődek S, r 95. Bokori-forrás R 96. Góré D,
szó, gy, ka 97. Hamuházi-düllő [Hamuházi]
S, sz 98. Legelő S, l 99. Sipos-kut K 100.
Három-hódak Ds, sz 101. Csillak-hégy [Csil-
laghegyi] Ds, szó, gy, ka 102. Iván Istók kē-
-résztje Ke 103. Gula-legelő : Guja-legelő Ds,
l 104. Kövecsesz alla [Kövecsesz alja] S, sz, r
105. Malom-ut U 106. Vendē-kérészt Ke. Szent
Vendel tiszteletére állították. 107. Csigás-kut
Ds, sz 108. Akasztófaji-ut U. A várban elítél-
-teket ezen az úton vitték a kivégzésre. 109.
Csúcsos : Asó-mező [Alsó mezei] S, sz, r 110.
Alsó-fődek Ds, sz 111. Csillak-sűrű [Csillag-sü-
-rű] Ds, sz 112. Csillak-sűrű alla [Csillagsűrű-
-alja] Ds, sz 113. Malom-mellék [Malom mel-
-léke] S, r 114. Kövecsesz [Kövecsesz] Ds, r, l
115. Kis-mező [Kis mező] S, e 116. Hársas alla
Ds, e 117. Vörös alla [Vörösalja] Ds, e 118.
Halcsont-pusztá : Halcsont-major [Halcsontma-
-jor] Lh, Ds, sz, r, e 119. Vörös [~] Ds, e 120.
Szük-határ Ds, e.

Gyűjtötte: Fülöp István tanár. — Adatközlők:
Csarankó János 53, Horváth Antal 70, Molnár József
59, Ruska Antal 59, Újvári Dezső 69 és Újvári Ká-
-roly 69 é.